

запропоновані багатослівні (порівняно з попередньою усталеною редакцією КПК 1960 року) назви, поняття та дефініції, на наш погляд, є просто незручними і не завжди виправданими. Текст законодавчого акта має бути лаконічним, однозначним і зручним для використання у практичній діяльності, а також зрозумілим не тільки для фахівців у галузі права (слідчим, прокурорам, суддям та ін. владним особам), а й іншим громадянам.

Правила затримання осіб, які вчинили правопорушення і залучаються до кримінально-процесуальних правовідносин, суттєво відрізняються від вироблених багаторічною правозастосовною практикою і були закріплені у попередніх текстах законів (Уставі кримінального судочинства та КПК України 1960 року), а також відрізняються від формулювань у текстах КПК інших країн СНД. Законодавцю, на нашу думку, необхідно було б більш бережно враховувати і використовувати наявний досвід кримінального судочинства з метою запобігання помилок у правозастосуванні та реалізації прав учасників кримінально-процесуальних правовідносин.

Подальша розробка основних понять, дефініцій і термінів, рівно як і правил, що регламентують права й обов'язки учасників кримінально-процесуальних правовідносин, слугуватиме правильному застосуванню засад кримінального судочинства, покращенню практики судових органів і слідства, а також зміцненню законності в країні.

*Левченко Ю.М., помічник судді
Заводського районного суду міста
Дніпродзержинська*

ПРО ПОНЯТТЯ «ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ» В КПК ТА ІНШИХ ЗАКОНАХ УКРАЇНИ

Установлення особистості громадян - важливе завдання працівників органів внутрішніх справ і прокуратури з моменту надходження відомостей про вчинений злочин. Ідентифікація особистості забезпечує можливість швидкого розкриття злочину, розшуку злочинця або зниклого без звістки громадянина. Успіх розслідування залежить від уміння

використовувати весь комплекс кримінально-процесуальних та криміналістичних засобів і методів збирання, дослідження й використання доказів. Найбільш важливим завданням будь-якого процесу розслідування злочину є встановлення осіб, причетних до його події (потерпілого, підозрюваного, свідка тощо). Саме особистість і її поведінка становлять єдиний об'єкт криміналістичного дослідження, оскільки вона є носієм певних ознак учиненого злочину. Встановлення особистості проводиться за комплексом демографічних даних та анатомічних ознак зовнішньої й внутрішньої організації людини, включаючи як особисті ознаки людини з моменту її народження, так і придбані, які є предметом різних видів обліків (медичних, соціально-демографічних, криміналістичних, алфавітно-облікових тощо).

Стаття 3 КПК України «Визначення основних термінів Кодексу» містить глосарій основних термінологічних одиниць, які вживаються в тексті закону. На нашу думку, перелік цих понять необхідно розширити, в тому числі, й шляхом включення «встановлення особи» (правопорушника, затриманого, свідка, потерпілого тощо).

Словосполучення «встановлення особи» у значенні «встановлення особистості суб'єкта судочинства» законодавець включив до тексту КПК України лише один раз: «Слідчий, прокурор зобов'язаний вжити заходів з метою встановлення особи опитуваного у режимі відео- або телефонної конференції та зазначити в рапорті, яким чином була підтверджена особа опитуваного» (ч. 11 ст. 232 КПК України). При цьому законодавцем не розкривається зміст поняття «встановлення особи», його смислове наповнення та логіко-семантичне наповнення, умови, при яких наявна інформація про особистість є необхідною і достатньою для того, щоби вважати особу остаточно «встановленою».

Особистість - це, насамперед, живий, конкретний індивід, що володіє певним набором властивостей і якостей. Ототожнення людини повинне відбуватися в комплексі всіх ознак і властивостей особистості, а саме: антропологічних, соматичних, біологічних, функціональних, психофізіологічних та інших супутніх притаманностей.

Людина являє собою складно організовану систему, всі властивості й ознаки перебувають у взаємозв'язку. З усіх властивостей і ознак, якими володіє людина, з метою його ідентифікації найбільша увага повинна бути звернена на ту сукупність притаманних ознак установлюваного суб'єкта, без застосування, якої неможливо скласти його суб'єктивний образ.

Установлення особистості слід розуміти як діяльність слідчого й інших органів поліції по збиранню, дослідженню й використанню властивостей і ознак людини з метою побудови його інформаційної моделі для розшуку й ідентифікації.

Дефініцію поняття, вважаємо, необхідно включити до тексту КПК України та інших законів, що регулюють розшукову та процесуальну діяльність поліції та інших правоохоронних і судових органів держави.